

Behandelingsvoorstel voor de commissies Water en Milieu en Ruimte en Groen

Onderwerp: Stroomgebiedsvisies Amstelland en Gelderse Vallei

Cie-datum : 20 januari 2003

Cie-nummer: 2003 WEM 01

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: eerdere behandeling in cie: ja (als inbreng in Nationaal Bestuursakkoord Water) in PS: nee	inspraak: nee op: 18 november 2002 op: n.v.t.

Behandelend ambtenaar: Titia Kalker en Marjolein Braam
Portefeuillehouder: Kamp

---

toestel: 3700

Inleiding

Vervolg inleiding op pagina 2: ja

Wordt geagendeerd:

Om te vragen of de commissies positief kunnen adviseren over het nemen van de volgende besluiten door GS:

1. Het erkennen van de waterproblematiek uit de stroomgebiedsvisies en het nut en de noodzaak van de aanpak ervan onderschrijven,
2. De streefbeelden uit de stroomgebiedsvisies als koersbepalend te beschouwen voor de waterhuishouding op de lange termijn (50 jaar),
3. Het vaststellen van de stroomgebiedsvisies Amstelland en Gelderse Vallei als onderlegger voor het streekplan, het waterhuishoudingsplan en het reconstructieplan Gelderse Vallei?
4. In samenwerking met relevante gebiedscommissies en landinrichtingscommissies na te gaan wat de gevolgen zijn van de stroomgebiedsvisies voor lopende projecten en na te gaan of en hoe één en ander is mee te nemen in lopende projecten.
5. De implementatie van de stroomgebiedsvisie vorm te geven door:
  - De stroomgebiedsvisies als basisdocument te hanteren bij de inbreng in relevante plannen.
  - Initiatieven te nemen om nieuwe samenwerkingsvormen, financieringsmogelijkheden en concepten voor meervoudig ruimtegebruik te ontwikkelen of te stimuleren.
  - De samenwerking met de waterschappen en rijkswaterstaat en de gemeenten voort te zetten en verder uit te bouwen met andere partners, met behoud van de eigen verantwoordelijkheden van de betrokken organisaties.

Beoogd effect

Ruimte voor water om op de lange termijn het watersysteem op orde te hebben, rekening houdend met de gevolgen van klimaatverandering, bodemdaling en zeespiegelstijging

Argumenten

Er zijn knelpunten nu en in de toekomst, die om duurzame en structurele oplossingen vragen. Ruimte voor water biedt kansen voor aantrekkelijke functiecombinaties, zoals in de prijsvraaginzending Dotterlandschap is gebleken. In een aantal gevallen sluiten de maatregelen voor waterberging goed aan bij bestaande plannen en projecten, zoals Rijnenburg (als wonen en water worden gecombineerd) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Grebbelinie.

Kanttekeningen

In een aantal gevallen is de lange termijn watervisie tegenstrijdig met bestaande plannen in gebiedsgerichte of landinrichtingsprojecten. Integrale ruimtelijke afwegingen vinden plaats in het streekplan of in uitwerkingsplannen van het streekplan.

Financiën

Met de voorgestelde maatregelen zijn hoge kosten gemoeid (zie bijgevoegde inleiding en stroomgebiedsvisies). Realisatie van maatregelen uit de stroomgebiedsvisie hangt mede af van de financiële middelen die het Rijk beschikbaar stelt in het Nationaal Bestuursakkoord Water.

Realisatie

De stroomgebiedsvisie wordt vastgesteld als onderlegger van het streekplan. De besluitvorming nu is niet direct gekoppeld aan besluitvorming over de realisatie van maatregelen. Als vervolg op de stroomgebiedsvisies zal de provincie in samenwerking met waterbeheerders een actieprogramma opstellen dat beoogt de stroomgebiedsvisie door te laten werken in bestaande plannen en projecten en tevens nieuwe initiatieven te ontplooiën om de realisatie van maatregelen van de grond te krijgen.

Communicatie

De discussienotitie is met doelgroepen en gemeenten besproken in een groot aantal discussiebijeenkomsten. Ook zijn een aantal gebiedscommissies bezocht, hier wordt mee doorgedaan na de vaststelling. Er komt geen uitgebreide communicatie over de vaststelling van de stroomgebiedsvisies op zich zelf. In de actieprogramma's van de stroomgebiedsvisies wordt de communicatiestrategie verder uitgewerkt en worden specifieke thema-, doelgroep- en gebiedsgerichte acties benoemd. Er moet nog veel gebeuren aan het verwerven van maatschappelijke steun. Ook de betrokkenheid van gemeenten moet verder worden versterkt.

Het is de bedoeling in het kader van de strategische plannen en gebiedsgerichte plannen verder over (de prioriteitstelling en fasering van de) noodzakelijke maatregelen te discussiëren, omdat daarin integrale afwegingen worden gemaakt.

Bijlagen

Stroomgebiedsvisies Amstelland en Gelderse Vallei.

1. Doel van de advisering

De stroomgebiedsvisies Amstelland en Gelderse Vallei zijn opgesteld om in kaart te brengen wat er moet gebeuren om het watersysteem in beide stroomgebieden de komende vijftig jaar op orde te brengen, rekening houdend met de gevolgen van klimaatverandering, bodemdaling en zeespiegelstijging. De stroomgebiedsvisies zijn provinciegrensoverschrijdend en dekken tezamen nagenoeg de gehele provincie Utrecht. Het stroomgebied Gelderse Vallei beslaat voor een groot gedeelte (circa 2/3) Gelders gebied, het stroomgebied Amstelland beslaat voor een gedeelte (1/4) Noord-Hollands gebied en voor een zeer klein gedeelte Zuid-Hollands gebied. De stroomgebiedsvisies Amstelland en Gelderse Vallei worden derhalve ook aan GS van de genoemde provincies voorgelegd. Uitgezonderd in de visies Amstelland en Gelderse Vallei is het grondgebied van het stroomgebied Vianen, wat onderdeel is van de stroomgebiedsvisie Zuid-Holland Zuid. Relevante onderdelen van deze visie komen in een later stadium in GS en in de commissies WEM en REG.

De stroomgebiedsvisies Amstelland en Gelderse Vallei zijn begin december 2002 door de betreffende stuurgroepen vastgesteld, waarna de bestuurlijke besluitvorming bij de verschillende partners plaats vindt. Doel van de besluitvorming op 7 januari 2003 in GS is de stroomgebiedsvisies Amstelland en Gelderse Vallei vast te stellen en in grote lijnen aan te geven op welke wijze de provincie de visies wil gebruiken, en hierover advies te vragen aan de commissies WEM en REG. Het gaat om de volgende beslispunten:

1. *Probleemerkennen en onderschrijven van nut en noodzaak van de aanpak.* In de stroomgebiedsvisies wordt aangegeven op welke locaties en in welke gebieden knelpunten zijn, nu of in de toekomst. Het betreft knelpunten in verband met de veiligheid, wateroverlast, watertekort, waterkwaliteit en bodemdaling.
2. *De streefbeelden beschouwen als koersbepalend voor de waterhuishouding op de lange termijn (50 jaar).* Op basis van de waterhuishouding, de bodemgesteldheid en het huidig grondgebruik zijn in de visies deelgebieden onderscheiden met een verschillend ambitieniveau. De acties die de komende jaren worden ondernomen om de waterhuishouding op orde te krijgen zijn erop gericht om op lange termijn het streefbeeld te bereiken.
3. *De visies zijn een onderlegger voor het streekplan, het waterhuishoudingsplan en het reconstructieplan voor de Gelderse Vallei.* Ruimtelijke afwegingen vinden plaats in het kader van het streekplan, het reconstructieplan of in andere ruimtelijke plannen. Bij het opstellen van deze plannen wordt water als belangrijk ordenend principe gehanteerd. Er kan in deze plannen alleen gemotiveerd worden afgeweken van de maatregelen uit de visies, waarbij inzicht wordt geboden in de consequenties van het achterwege laten van die maatregelen en alternatieve oplossingen worden aangedragen.
4. *In samenwerking met gebieds- en landinrichtingscommissies de consequenties voor projecten bekijken en nagaan of en hoe één en ander kan worden meegenomen.* In een aantal gevallen bieden bestaande projecten kansen om de stroomgebiedsvisies te realiseren, bijvoorbeeld in geval van de realisatie van de Hollandse Waterlinie of de Grebbelinie. In andere gevallen zijn bestaande plannen (deels) in tegenspraak met de ideeën uit de stroomgebiedsvisie, zoals het Plan van Aanpak de Venen. Het is gebleken dat open communicatie hierover met de betrokken gebiedscommissies of landinrichtingscommissies een constructieve manier is om met deze kansen en dilemma's om te gaan. Daarom wordt dan ook voorgesteld om in samenwerking met gebieds- en landinrichtingscommissies na te gaan wat de gevolgen van de maatregelen uit de stroomgebiedsvisies zijn voor de betreffende plannen en projecten en te bekijken wat de mogelijkheden zijn om maatregelen te realiseren.
5. *De implementatie van de visies vorm te geven door de strategie te volgen die in het laatste hoofdstuk van beide visies wordt beschreven (zie paragraaf 4 van deze samenvatting).*

2. Inhoudelijke opgave

In de stroomgebiedvisies Amstelland en Gelderse Vallei worden achtereenvolgens beschreven: de knelpunten in het watersysteem, de streefbeelden voor de lange termijn (2050) en de ruimtelijke implicaties om deze te verwezenlijken. De stroomgebiedvisies zijn bijgevoegd, inclusief een samenvatting die voorafgaand aan de tekst is opgenomen. De belangrijkste ruimtelijke implicaties van beide visies voor de provincie Utrecht zijn:

- Retentiegebieden langs de grote rivieren: opties bij het Binnenveld (Veenendaal) en Schalkwijk;
- Regionale waterberginglocaties bij Amersfoort, Leusden en Binnenveld (Veenendaal), aangevuld met nader aan te geven zoekgebieden voor piekberging nabij de Oude Rijn en de Hollandsche IJssel;
- Zoekgebied voor vernatting in het veenweidegebied om bodemdaling tegen te gaan;
- Nieuwe plassen in een aantal “diepe” droogmakerijen in de Venen en de Bethunepolder om diverse waterknelpunten op te lossen;
- Nieuwe plassen rondom Utrecht om wateroverlast tegen te gaan en een tekort aan (schoon) water terug te dringen;
- Meer natuurlijk peilbeheer aan de voet van de Heuvelrug en aan de randen van de Veluwe om verdroging tegen te gaan en kansen voor natuur te benutten;
- Het verplaatsen van enkele grondwaterwinningen op de Heuvelrug;
- Maatregelen om beken te herstellen en sloten te verontdiepen om verdroging in de Gelderse Vallei tegen te gaan;
- Een extra impuls aan het waterkwaliteitsbeleid en het stedelijk waterbeheer om een succes te maken van meer ruimte voor water.

3. Financiële opgave

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de kosten voor realisatie van de beide visies zijn ingeschat. Het betreft de kosten voor 2 provinciegrensoverschrijdende stroomgebiedvisies, ruwweg is de totale oppervlakte tweemaal de provincie Utrecht. Deze kostenopgave is input voor het Nationaal Bestuursakkoord Water. Kosten voor grondverwerving, inrichting en beheer zijn bij elkaar opgeteld. Het blijkt dat het grootste deel van de kosten pas na 2015 nodig is. Daarnaast valt op dat het bedrag nodig voor de noodzakelijke intensivering van het waterkwaliteitsbeleid groter is dan de kosten van de maatregelen die direct uit WB21 voortvloeien. Het betreft de totale kosten voor de beide provinciegrensoverschrijdende deelstroomgebieden. Er is nog geen voorstel gedaan voor een mogelijke sleutel bij de kostentoedeling. Het IPO zet in op een rijksbijdrage aangevuld met bijdragen van de waterschappen en bijdragen vanuit andere financieringsstromen zoals die voor de Ecologische Hoofdstructuur en ISV. Na afsluiting van het Nationaal Bestuursakkoord moet worden bekeken of de financiële opgave is te dragen en hoe er eventueel prioriteiten moeten worden gesteld als de financiering niet rond komt. Het is te verwachten dat aanvullend nieuwe financieringsconstructies nodig zijn, hiervan worden in het vervolgtraject de mogelijkheden verkend.

Kosten in mln. Euro	Kostenopgave Gelderse Vallei		Kostenopgave Amstelland	
	Tot 2015	2015-2050	Tot 2015	2015-2050
Maatregelen direct voortvloeiend uit WB21 beleid	136	796	172	990
Noodzakelijke intensivering van waterkwaliteitsbeleid	335	578	928	1260
TOTAAL	471	1374	1100	2250

4. Implementatie opgave

De oplossingsrichtingen uit de visies variëren in mate van concreetheid en in urgentie. Oplossingsrichtingen variëren van concrete locaties voor waterberging tot zoekgebieden voor waterberging en gebieden waar nader onderzoek nodig is naar effecten en mogelijkheden van waterberging. Nadrukkelijk worden ook gebieden aangegeven waarin water beter moet worden vastgehouden of waar een extra impuls nodig is voor de verbetering van de waterkwaliteit. Afhankelijk van de aard van de oplossingsrichting en de urgentie moeten maatregelen zo snel mogelijk tot uitvoering komen of is het voorlopig vooral zaak gebieden te vrijwaren van onomkeerbare ontwikkelingen.

Het laatste hoofdstuk van de stroomgebiedsvisies bevat een strategie, die de partners volgen om de visie te kunnen realiseren. Deze strategie is er op gericht om:

1. Kansen benutten en creëren om 'meer ruimte voor water' ook daadwerkelijk te realiseren en nieuwe samenwerkingsmogelijkheden, financieringsmogelijkheden en concepten voor meervoudig ruimtegebruik te ontwikkelen of te stimuleren;
2. Vorm te geven aan een adequate doorwerking in bestaande plannen en kaders waardoor de inhoud van de visie een formele status krijgt;
3. De tot stand gekomen samenwerking tussen de waterbeheerders te continueren en verder uit te bouwen waarbij ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid acties onderneemt;

Kortom, samenwerken en ondernemen met water in zowel formele plannen als nieuwe initiatieven.
